

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/18/2019
Identifikačné číslo spisu: 1019200429
Dátum vydania rozhodnutia: 15.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1019200429.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): E. G., nar. XX.XX.XXXX, Tureckej štátnej príslušnosti, J. R., cestovný pas č.: B., právne zastúpený: Ligou za ľudské práva, občianske združenie so sídlom Baštová 5, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, so sídlom Pivonková 6, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. ČAS: MU-PO-192-17/2018-Ž zo dňa 19. februára 2019, o kasačnej sťažnosti proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Saz/4/2019-44 zo dňa 29. mája 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Saz/4/2019-44 zo dňa 29. mája 2019 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. ČAS: MU-PO-192-17/2018-Ž zo dňa 19. februára 2019 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania p r i z n á v a v celom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. ČAS: MU-PO-192-17/2018-Ž zo dňa 19.02.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl žalobcovi a zároveň podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle mu neposkytol doplnkovú ochranu.

2. Preskúmané rozhodnutie vychádza zo skutočností, že žalobca bol v krajine pôvodu od roku 2014-2015 členom Ľudovej demokratickej strany - HDP (ďalej len „HDP“), v rámci ktorej sa pravidelne aktívne podieľal na príprave niekoľkých politických akcií v Turecku, kvôli ktorým boli vedené dve trestné stíhania, pričom pre konflikty s políciou bol obžalovaný aj z ďalšieho trestného činu. Po ďalšom konflikte s políciou v máji 2018, sa rozhodol radšej krajinu pôvodu opustiť a vycestovať do Európy.

Žalovaný v odôvodnení uviedol, že dôkazy predložené žalobcom svedčia o jeho účasti na politických akciách, nie je vylúčené, že skutočne mohol byť politicky aktívny a v konečnom dôsledku mohol byť aj členom strany HDP, čomu nasvedčuje aj kópia doloženej prihlášky. Žalovaný nevyvrátil, že v rokoch 2015-2016 mohol skutočne mať problémy so štátnymi orgánmi, čo žalobca podložil fotografiami z účasti na rôznych politických akciách a trestnými stíhaniami voči jeho osobe, hoci ich predmetom nebolo výlučne jeho členstvo v HDP, ale porušovanie zákonných noriem krajiny. Z predložených dôkazov z trestného stíhania je zrejmé, že napĺňalo všetky princípy riadneho demokratického procesu, obvinení boli riadne poučení o podstatných náležitostiach súvisiacich s ich trestným stíhaním, vrátane práva zvoliť si právneho zástupcu, čo žalobca aj využil a ak sa necítil byť vinným, mal možnosť sa prostredníctvom neho brániť, čo však nevyužil a zvolil si alternatívu odchodu z Turecka.

3. Žalovaný posudzoval aj výpoveď žalobcu ohľadom jeho únosu a fyzického napadnutia políciou v máji 2018, a konštatoval zjavnú nevieryhodnosť jeho výpovede a nízku pravdepodobnosť, že k tejto udalosti vôbec došlo. Žalovaný uzavrel, že nešlo o opakovaný, ale ojedinelý akt, fyzický útok už žalobca nespomenul a uviedol, že ho na neznámom mieste zanechali s vyhrážkou, že sa ešte uvidia. Tento fyzický útok absentuje aj v stanovisku právnej zástupkyne, v časti týkajúcej sa opisu problémov žalobcu s políciou. Ide teda o dve pomerne odlišné výpovede, z ktorých nie je zrejmé, či k nejakému a už vôbec nie opakovanému fyzickému útoku došlo. V prípade, že by k nemu došlo, mohol žalobca využiť všetky právne kroky na postih takéhoto nezákonného konania, napr. prostredníctvom svojho právneho zástupcu, príp. ombudsmana mohol podať sťažnosť na nezákonné konanie polície, čo neurobil a nevykonával žiadne kroky k tomu, aby sa podobný incident neopakoval a aby zákonnými prostriedkami zaistil svoju bezpečnosť.

4. Žalovaný doplnil, že Turecko je demokratický štát, zaručujúci svojim občanom dodržiavanie všetkých základných ľudských práv, vrátane práva na ochranu ľudskej dôstojnosti a práva na spravodlivý súdny proces. Žalovaný pripustil, že k zaistovaniu opozičných politikov v Turecku skutočne dochádza, avšak vo všetkých prípadoch ide o oficiálne kroky štátnych orgánov a o tom, že by sa v týchto prípadoch dopúšťali tak závažných nezákonných konaní nejestvujú žiadne informácie a členstvo žalobcu v strane HDP rozhodne nemohlo byť dôvodom porušovania jeho základných ľudských práv, o čom svedčí aj bezproblémové a bezobštrukčné vydanie cestovného dokladu dňa 19.02.2018. Žalovaný posudzoval aj výpoveď žalobcu z hľadiska jeho náboženského presvedčenia a uviedol, jeho náboženské presvedčenie ho pri obsadzovaní pracovných pozícií v istej miere obmedzovalo, avšak tieto obmedzenia boli iba dočasné a lokálne, nakoľko podľa jeho výpovede, v regióne bydliska takéto obmedzenia nepociťoval.

5. Žalovaný taktiež posudzoval, či spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany a podotkol, že Turecko už v roku 2007 trest smrti oficiálne zrušilo, čo v prípade nedobrovoľného návratu hrozbu tejto formy trestu vylučuje. Nehrozí mu ani mučenie, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, pretože v priebehu konania ničím objektívne nepreukázal, že by bol v krajine pôvodu vystavený akejkoľvek forme perzekúcie a preto je nereálne, že by tomuto bol vystavený v prípade návratu do krajiny.

II.

Konanie na krajskom súde

6. Žalobca podal proti preskúmanému rozhodnutiu na Krajský súd v Bratislave správnu žalobu vo veci azylu podľa štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 221 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o potrebe rozhodnúť podľa § 219 S.s.p. z nasledujúcich dôvodov:

- z administratívneho spisu a ani z výpovede žalobcu na vytýčenom pojednávaní súd nezistil, že by sťažovateľovi akákoľvek forma prenasledovania podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu mohla hroziť, a to či už zo strany štátu alebo neštátnych aktérov. Je pravdou, že žalobca podliehal trestnému stíhaniu, a to za účasť na zhromaždeniach, na ktorých bol zaistený pre neuposlušnosť výziev na rozídenie sa, za ktoré bola na neho podaná obžaloba. Nie je však preukázané,

že bol za tieto skutky aj odsúdený. I prípadné odsúdenie nemožno v žiadnom prípade zakladať na premise bezdôvodnej perzekúcie jeho osoby, pretože išlo o účasť na orgánmi štátu nepovolených zhromaždeniach.

- nemožno rozpory v dôvodoch, na ktorých žalobca postavil svoju žiadosť o udelenie azylu, považovať za drobnú nezrovnalosť.

- pokiaľ právna zástupkyňa argumentovala jeho aktívnym členstvom v opozičnej strane HDP, súd poznamenáva, že žalovaný v reakcii na túto argumentáciu, vykonal vo svojom rozhodnutí dôslednú analýzu.

- v prípade žalobcu nebolo preukázané ani tvrdené prenasledovanie z náboženských dôvodov, nakoľko hanlivý nápis na dverách jeho priateľa, nemožno stotožniť s osobou žalobcu a neúspech pri hľadaní pracovnej príležitosti rovnako nemožno pripísať na vrub jeho vierovyznania, aj keď je v krajine jeho pôvodu zaznávané.

- akúkoľvek formu reálnej hrozby vážneho bezprávia možno v prípade žalobcu vylúčiť, už len pre dobrovoľný spôsob opustenia krajiny pôvodu a na vlastný, štátnymi orgánmi bez problémov vydaný pas.

III.

Obsah kasačnej sťažnosti/stanoviská

A)

7. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v:

- § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t. j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,

- § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., t. j. krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

- § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., t. j. krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

8. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol:

- k neprimeraným trestným stíhaniam v krajine pôvodu preukazujúcim prenasledovanie sťažovateľa:

? žalovaný a krajský súd postupujú nesprávne a nezákonne, keď sa v rozhodnutí ani rozsudku dostatočne nevysporiadali s tým, prečo považujú trestné stíhanie za legitímne. Žalovaným (str. 3 rozhodnutia) a krajským súdom v princípe totožná (str.10 rozsudku) ponúknutá argumentácia, nemôže v tak podstatnej otázke obstáť. Žalovaný ani krajský súd neuvádzajú ďalšie kritériá, podľa ktorých stíhanie v krajine pôvodu analyzovali a tieto stíhanie ani neposudzujú v svetle objektívnych informácií o krajine pôvodu.

? týmto postupom dochádza k nesprávne právne posúdeniu preukázaného skutkového stavu, ktorý podľa nášho názoru napĺňa zákonnú definíciu prenasledovania podľa § 2 písm. d) zákona o azyle, pričom však na zistený skutkový stav túto normu žalovaný ani krajský súd neaplikujú. Na tomto mieste poukázal na Kritériá a postupy pri udeľovaní statusu utečenca podľa Konvencie z r. 1951 a podľa Protokolu z r. 1967 o postavení utečencov vydané Úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov, na analýzu Európskej komisie, ktorá sa o.i. vyjadruje k stave tureckej justície ako aj na výročnú správu za

rok 2018 organizácia Freedom House ďalej k stave tureckého súdnictva.

? s poukazom na správy o krajine pôvodu, ktoré sú súčasťou administratívneho spisu považoval za potrebné zdôrazniť zjavnú tendenčnosť pri vypracovaní týchto správ. Otázky týkajúce sa miery nezávislosti súdnictva, alebo trestných činov a za nich hroziacich trestov, z ktorých je sťažovateľ v krajine pôvodu obvinený v správach o krajine pôvodu absentujú. V závislosti od vypracovaných odpovedí už niekoľkokrát zmienená nevyhnutná analýza legitímnosti týchto trestných stíhaní vo svetle európskej a vnútroštátnej právnej úpravy tak nikdy nebola a ani nemohla byť riadne žalovaným ani krajským súdom prevedená.

? s objektívnymi zisteniami o krajine pôvodu nebolo ani konfrontované tvrdenie sťažovateľa zahrnuté vo vyjadrení právnej zástupkyne zo dňa 12.02.2019 (str. 6), že na základe jednej obžaloby z trestného činu „propagácie teroristickej organizácie“, mu hrozí v krajine pôvodu trest až 40 rokov odňatia slobody, čo je pre slovenský právny poriadok, resp. zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v platnom znení (ďalej len „trestný zákon“) ekvivalent trestu odňatia slobody na doživotie.

? celé trestné stíhanie sťažovateľa za podporu teroristickej skupiny PKK je vykonštruované a ako vykonštruované trestné stíhanie z domnelého napojenia na stranu PKK proti členom HDP presne opisujú i objektívne správy o krajine pôvodu, ktoré sú súčasťou administratívneho spisu a na ktoré poukazovala i právna zástupkyňa v správnej žalobe (str. 7 a 8). Neprimerané trestné stíhanie proti opozícii potvrdzuje ďalej rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého trestné stíhanie opozičného tureckého politika strany HDP, teda sťažovateľovej strany, má „neskorší účel potlačiť pluralizmus a obmedziť slobodu politickej diskusie, ktorá je v samotnom jadre pojmu demokratickej spoločnosti.

- k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu pri posúdení opodstatnenosti obáv z perzekúcie sťažovateľa v krajine pôvodu:

? žalovaný i krajský súd konštruujú nedôveryhodnosť výpovede sťažovateľa na základe neobjektívnych kritérií, pričom poukázal na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04. 2013, 1Sža 15/2008, z 19. augusta 2008, 10Sža/19/2015 zo dňa 20.05. 2015 či sp. zn. 10Sžak/17/2017 zo dňa 16.01. 2018.

- k prenasledovaniu sťažovateľa ako kombinácia vyjadrenia politických názorov, alevitského vierovyznania a Kurdskej národnosti:

? v prípade sťažovateľa nejde o prenasledovanie len výlučne z náboženských či výlučne národnostných dôvodov. Jedná sa o kombináciu týchto prvkov, ktoré sú sťažovateľovi vlastné a ktoré jeho obavy z prenasledovania v krajine pôvodu opodstatňujú. Opäť tak na tomto mieste cit. Kritériá a postupy pri udeľovaní statusu utečenca podľa Konvencie z r. 1951 a podľa Protokolu z r. 1967 o postavení utečencov vydané Úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov.

? správy o krajine pôvodu popisujúce diskriminačné praktiky voči Alevitom, prílohou tohto vyjadrenia je i dehonešujúci nápis zachytený na dverách sťažovateľovho priateľa. Tým, že sa žalovaný ani krajský súd bližšie možnosťou prenasledovania z dôvodu kombinácie národnostno-náboženských a politických prvkov nevysporiadali je natoľko vážnym procesným pochybením, že je ním narušené právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.

- k neudeleniu doplnkovej ochrany:

? žalovaný i krajský súd tak nesprávne právne posúdili hrozbu vážneho bezprávia v prípade sťažovateľovho návratu do Turecka. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí odôvodňuje neudelenie doplnkovej ochrany takými skutkovými zisteniami, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, naopak sú s ním v rozpore. K súčasnej bezpečnostnej situácii si žalovaný zabezpečil dostatok relevantných informácií, avšak v napadnutom rozhodnutí ich náležite a nestranné nevyhodnotil a teda skutkový stav prijatý žalovaným za základ rozhodnutia o doplnkovej ochrane, nemá v administratívnych spisoch oporu.

9. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby kasačný súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie. Zároveň v kasačnej sťažnosti sťažovateľ podal návrh na priznanie odkladného účinku.

B)

10. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti najmä uviedol, že:

- trestné stíhania boli vedené na základe zákona, transparentne, bez väzobného zaistenia a bez akýchkoľvek náznakov perzekúcie.
- nemožno zamieňať právo na pokojné zhromaždenie, ktoré nevyžaduje povolenie štátneho orgánu od pochodu mestom, kde musí byť trasa pochodu štátnym orgánom schválená. Námietka právnej zástupkyne, že záver súdu o tom, že v prípade sťažovateľa ide o legitímne trestné stíhanie nie je dostatočne podložený, je irelevantná.
- v sťažovateľových tvrdeniach sú výrazné nezrovnalosti o jeho stretoch s políciou, a záver o nedôveryhodnosti takých tvrdení je opodstatnený.
- Kritériá UNHCR majú odporúčací význam a nie sú právne záväzné.
- závery súdu sú náležite odôvodnené.
- na účel posúdenia žiadosti boli využité aj informácie odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce migračného úradu a z iných verejne dostupných zdrojov, pričom neboli zistené bezpečnostné riziká spojené so sťažovateľovým návratom do krajiny pôvodu, že bude vystavený vážnemu bezpráviu v zmysle § 2 písm. f) zákona o azyle.
- nestotožňuje sa s tvrdeniami, že sťažovateľ bol prenasledovaný z dôvodov uvedených v § 8 ods. 1 zákona o azyle.

11. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný navrhol, aby súd kasačnú sťažnosť zamietol.

C)

12. Sťažovateľ v replike k vyjadreniu žalovaného najmä uviedol, že:

- zotrúva na sťažnostných bodoch.
- poukázal na objektívne správy o krajine pôvodu týkajúce sa stavu justície v Turecku a vyšetrovania tzv. teroristických trestných činov.
- analýza alebo akákoľvek úvaha žalovaného i krajského súdu absentuje, žalovaný ako aj krajský súd uzatvárajú, že trestné stíhania proti sťažovateľovi sú legitímne a primerané, tieto závery sú nepreskúmateľné a neopodstatnené.
- žalovaný ako i krajský súd nesprávne právne posúdili zistený skutkový stav ohľadom trestného stíhania sťažovateľa.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

13. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas, s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná a napadnutý rozsudok je potrebné zmeniť tak, že rozhodnutie žalovaného sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

14. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 2 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 15.11.2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle, Ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené

v § 8 alebo § 10.

Podľa § 8 zákona o azyle, Ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie vážnym bezprávi

1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon,
2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo
3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu,

Podľa § 19a (posúdenie žiadosti o udelenie azylu) ods. 1 písm. a), b) a c) zákona o azyle, Ministerstvo posúdi každú žiadosť o udelenie azylu jednotlivo a zohľadní pritom

- a) všetky dôležité skutočnosti týkajúce sa krajiny pôvodu žiadateľa v čase rozhodovania o žiadosti o udelenie azylu vrátane právnych predpisov krajiny pôvodu a spôsobu, akým sa uplatňujú,
- b) vyhlásenia a dokumentáciu predloženú žiadateľom vrátane informácií o tom, či bol alebo môže byť subjektom prenasledovania alebo vážneho bezprávia,
- c) postavenie a osobné pomery žiadateľa vrátane jeho pôvodu, pohlavia a veku.

Podľa § 206 ods. 4 S.s.p., pre správny súd je rozhodujúci stav veci v čase vyhlásenia alebo v čase vydania jeho rozhodnutia.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

15. Sťažovateľ primárne namietal, že správny súd nesprávne právne posúdil preskúmanú vec (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.). Nesprávnosť aplikácie objektívneho práva správnym súdom je zapríčinená chybným výberom normy hmotného práva alebo procesného práva, ktorá vo svojej hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom konkrétne spočíva v tom, že súd použil nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretoval, a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

16. Kasačný súd konštatuje, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu zistil nedostatky právneho posúdenia v merite veci. Sťažovateľ v podanej kasačnej sťažnosti v tejto súvislosti namietal nesprávne právne posúdenie krajského súdu v súvislosti s preukázaným skutkovým stavom, ktorý spĺňa definíciu prenasledovania podľa zákona o azyle ako aj nedostatočné vysporiadanie sa s tým, prečo trestné stíhanie sťažovateľa považujú za legitímne.

17. Ako to vyplýva z administratívneho spisu, sťažovateľ založil žiadosť o azyl na svojom aktívnom členstve v opozičnej strane HDP, pre ktoré bol prenasledovaný, policajtní boli viackrát chytený a bitý, niekoľkokrát už bol a v prípade návratu do Turecka by bol opäť uväznený a vypočúvaný a preto má strach o svoj život a zdravie. V Turecku je prenasledovaný pre svoj opozičný politický názor, tiež kvôli náboženskému vierovyznaniu alavitu a aj jeho kurdskej národnosti.

18. Súd poznamenáva, že konanie o medzinárodnej ochrane je špecifické tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.02.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27.03.2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sža 17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky. Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu.

19. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo "v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu" ("benefit of doubt"). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názory, správanie, atď ... dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl (m.m. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/10/2015 zo dňa 23.05.2015). Z preskúmaného rozhodnutia ako aj z napadnutého rozsudku je zrejmé, že ako žalovaný, tak ani krajský súd sa touto zásadou nezaoberali a to bez akéhokoľvek odôvodnenia.

20. Žalovaný i krajský súd zhodne uzatvárajú, že trestné stíhania proti sťažovateľovi v krajine pôvodu sú legitímne a primerané. Kasačný súd má za to, že tieto závery sú neopodstatnené a nepreskúmateľné. Argumentácia žalovaného a krajského súdu je v princípe totožná. Dôvodia najmä tým, že z obsahu trestného stíhania je zrejmé, že všetci obvinení boli riadne poučení o tom, z čoho sú obvinení a tiež o všetkých náležitostiach, súvisiacich s ich trestným stíhaním, vrátane práva zvoliť si na toto konanie právneho zástupcu, čo v konečnom dôsledku sťažovateľ aj využil. Žalovaný ani krajský súd však neuvádzajú ďalšie kritériá, podľa ktorých stíhania v krajine pôvodu analyzovali a tieto stíhania ani neposudzujú v svetle objektívnych informácií o krajine pôvodu. Vo vzťahu k uvedenému si žalovaný nezabezpečil dostatok informácií, nedôsledne vyhodnotil politickú a bezpečnostnú situáciu ako aj stav dodržiavania ľudských práv v Turecku a to obzvlášť po udalostiach z júla 2016. Z trestných stíhaní sťažovateľa je zrejmé, že sťažovateľ je stíhaný za uplatňovanie svojich politických názorov účasťou na demonštrácii opozičnej strany, ktorej je členom. Bolo preto nevyhnutné dôkladnejším spôsobom zo strany žalovaného zaoberať sa tým, či v prípade sťažovateľa nie je naplnená definícia prenasledovania podľa § 2 písm. d) zákona o azyle, t. j. za uplatňovanie politických práv a slobôd, nakoľko nie je dôvodný postup žalovaného, ktorý sa sústredil na bezproblémový odchod sťažovateľa z krajiny s vlastným cestovným pasom z čoho vyvodil záver o nezájme štátnych orgánov o obmedzovanie práv sťažovateľa.

21. Sťažovateľ v súvislosti s vyššie uvedeným nielenže objasnil z čoho plynú jeho subjektívne obavy z prenasledovania, ale v priebehu konania poukázal aj na správy o krajine, ktoré takéto praktiky potvrdzujú. Kasačný súd poukazuje na svoju rozhodovaciu prax v konaniach o kasačných sťažnostiach proti rozsudkom krajských súdov o správnych žalobách vo veciach azylu, resp. zaistenia ako aj odvolacích konaniach v tejto agende (za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb.), kde opakovane prihliadal na správy z obdobných zdrojov, najmä EASO, UNHCR a pod. Podľa kasačného súdu obsah týchto zdrojov nemožno podceňovať, ale je potrebné podrobiť ho dôkladnej analýze (m. m. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžak/14/2018 zo dňa 22.01.2019).

22. Vo vzťahu k záveru o nedôveryhodnosti výpovede sťažovateľa kasačný súd poznamenáva, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o

azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou. Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú. Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

23. Kasačný súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 1Sža 4/2012 zo dňa 28.02.2012, v ktorom uviedol, že „posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.“

24. Z administratívneho spisu je zrejmé, že ako vo vstupnom, tak aj v doplnujúcom pohovore sťažovateľ poukázal na to, že bol políciou v máji 2018 unesený a vyhrážkami nútený k tomu, aby im poskytol informácie o politickej strane a členoch HDP, pričom vo vstupnom pohovore špecifikoval, že išlo aj o fyzické napadnutie zo strany polície. Žalovaný najmä z dôvodu, že fyzické napadnutie nespomenul sťažovateľ v doplnujúcom pohovore a ani právna zástupkyňa v stanovisku, spochybnil dôveryhodnosť jeho výpovede. Podľa názoru kasačného súdu nešlo o zásadné rozpory vo výpovediach, ako to konštatoval žalovaný a bolo potrebné z výpovedí sťažovateľa vychádzať. Nie je možné bez ďalšieho skúmania vyhodnotiť výpoveď sťažovateľa ako zjavne nedôveryhodnú.

25. Vo vzťahu k druhej forme medzinárodnej ochrany, a to doplnkovej ochrane, kasačný súd uvádza, že jej zmyslom a účelom je poskytnúť subsidiárnu ochranu a možnosť legálneho pobytu na území SR tým žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorým nebol udelený azyl, ale u nich by bolo (z dôvodov taxatívne uvedených v zákone o azyle) neúnosné, neprimerané či inak nežiaduce požadovať ich vycestovanie. Doplnková ochrana sa poskytuje vtedy, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol žiadateľ o azyl v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, pričom vážnym bezprávím sa podľa § 2 písm. f) zákona o azyle rozumie uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

26. Aj keď sa aplikácia inštitútu doplnkovej ochrany viaže k objektívnym hrozbám po prípadnom návrate žiadateľa do krajiny pôvodu, teda čiastočne k iným skutočnostiam nastávajúcím v odlišnom čase než v prípade aplikácie inštitútu azylu, sú pri rozhodovaní o udelení či neudelení doplnkovej ochrany do značnej miery určujúce tvrdenia samotného žiadateľa, z ktorých je potrebné vychádzať. V predmetnej veci podľa kasačného súdu tvrdenie sťažovateľa o hrozbe vážneho bezprávia tak, ako je definované v § 2 písm. f) zákona o azyle nebolo konfrontované s aktuálnymi informáciami o krajine pôvodu. Záver žalovaného o tom, že neboli zistené závažné a potvrdené dôvody pre bezprostrednú a reálnu hrozbu vážneho bezprávia vyhodnotil kasačný súd za predčasný.

27. Pozornosti súdu neuniklo, že za údajnú propagáciu teroristickej organizácie hrozí sťažovateľovi v krajine pôvodu trest až 40 rokov odňatia slobody, čo je pre slovenský právny poriadok, resp. zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v platnom znení (ďalej len „trestný zákon“) ekvivalent trestu odňatia slobody na doživotie. To samé o sebe môže napĺňať neľudské potrestanie subsumovateľné pod definíciu vážneho bezprávia podľa zákona o azyle, keďže ide o uloženie trestu, ktorý nemožno považovať za v demokratickej spoločnosti primeraný. Skutkový stav opísaný v obžalobe z krajiny pôvodu bol automaticky prijatý za svoje žalovaným i krajským súdom, a to bez ďalšieho skúmania. Je preto nutné,

aby sa žalovaný podrobnejšie zaoberal vznesenými obvineniami voči sťažovateľovi ako aj výškou trestu, ktoré sťažovateľovi hrozia v prípade uznania viny a to vo svetle aktuálnych informácií o politickej a bezpečnostnej situácii ako aj stave dodržiavania ľudských práv v Turecku.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené je v ďalšom konaní nutné po doplnení dokazovania vo vyššie uvedenom smere opätovne skúmať, či v prípade sťažovateľa prichádza do úvahy možnosť udelenia azylu, prípadne doplnkovej ochrany. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam v ďalšom konaní žalovaný zistí všetky podstatné informácie, a zhodnotí každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti a svoje rozhodnutie dostatočným spôsobom odôvodní.

V.

29. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu právnomu záveru, keď správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Ostatnými sťažnostnými bodmi sa kasačný súd nezaoberal, nakoľko zistil závažný dôvod odôvodňujúci zrušenie preskúmaného rozhodnutia. V ďalšom konaní žalovaný po dôslednom preskúmaní veci opätovne rozhodne, pričom je viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 S.s.p.).

Podľa § 447 ods. 1 S.s.p. kasačný súd môže na návrh sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa uznesením priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

30. O návrhu sťažovateľa na priznanie odkladného účinku podľa § 447 ods. 1 S.s.p. kasačný súd osobitne nerozhodol. Vychádzal zo záveru, že o návrhu na priznanie odkladného účinku nie je potrebné rozhodovať tam, kde kasačný súd rozhoduje o kasačnej sťažnosti bez zbytočného odkladu potom, čo mu bola predložená (v lehote, v ktorej by rozhodoval o samotnom odkladnom účinku).

Podľa § 467 ods. 2 S.s.p., ak kasačný súd zmení rozhodnutie krajského súdu, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde.

31. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti nárok na náhradu trov konania priznal v celom rozsahu.

32. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.